

‘Kom over 15 jaar eens terug’

Belangstelling voor spiritualiteit is zegen voor al te verstandelijke godsdienst

- ▶ Spiritualiteit: moeilijk denkbaar zonder God en onmogelijk zonder toewijding
- ▶ Aanwezig in alle grote geloofstradities, maar soms verwaarloosd

Lieve WOUTERS

Zelf bestudeerde hij bij joodse meesters de kabbala en bij boeddhisten bekwaamde hij zich in meditatietechnieken. Voor benedictijn Benoît Standaert is geen enkele vorm van spiritualiteit te min. Wie er zich op wil toelagen, kan een levenskunst ontwikkelen met grote diepgang. Een levenskunst die ontvankelijk maakt voor God en die gelukkig maakt.

Yoga, Bachbloesems, mindfulness. Terwijl op de boekenmarkt de rekken religie en spiritualiteit uitdunnen, vindt de jachtige mens op zoek naar geluk in de rubriek *Zelfzorg* een nooit gezien aanbod aan technieken om tot verstillen te komen. Of ze meer om het lijf hebben dan de bevrediging van consumptiedrift, hangt vooral af van de koper en eventuele lezer.

‘Toewijding’ is dan ook een eerste belangrijk begrip dat broeder

Omwegen langs andere tradities kunnen het eigen geloof dieper doen herontdekken. © KNA-Bild

Benoît meegeeft als het gaat over ‘echte’ spiritualiteit. ‘Overkant’ is zo’n tweede begrip. „Een spiritualiteit zonder openheid voor het absolute is moeilijk denkbaar. Dat hoeft niet per se een heel ingevuld godsbeeld te zijn, maar

wel een reële voeling met het onuitsprekelijke of hoe je het ook wil noemen.”

Spiritualiteit wordt vaak afgedaan als zweverig en vaag. Daartegenover staat dan een verstandelijke godsdienst die aanzet

tot engagement. De monnik ziet geen heil in die tweedeling. „Het christendom is door de geschiedenis heen vaak uitgelegd en behoorlijk verstandelijk ontwikkeld. Dat is winst, maar de inwijding naar de binnenkant werd

verwaarloosd. Het is heel gezond dat we het esoterische pad herontdekken.”

„Daarbij kan het geen kwaad een omweg te nemen langs andere filosofische en religieuze tradities. Al zijn er ook heel wat christelijke mystici die verstand hadden van het omploegen van de innerlijke akker.” Leiden die omwegen niet vaak tot het vermengen van godsdiensten, met als gevolg een ongeloofwaardig amalgaam? Standaert: „Heel onze oertraditie is een synthese van culturen. Zelf ben ik die schim van het syncretisme nooit tegengekomen.”

„Wie zich wil toelagen op een spiritueel leven, moet na drie maand mediteren niet denken dat hij er is. Het duurt twaalf tot vijftien jaar voordat je echt door-drongen geraakt van, bijvoorbeeld, het Jezusgebed.” Toch is twaalf jaar ook in een oogwenk voorbij. „John Main (stichter van de christelijke meditatiegroepen, *n.d.r.*) was dertien maand bij een Indische swami in de leer. Toen hij terugkeerde naar Engeland zei de swami: ‘Doe maar gewoon voort en kom over vijftien jaar nog eens terug.’”

Deze nieuwe spiritualiteitsrubriek vindt u voortaan om de vier weken op deze bladzijde.

GOD EN IK

‘Ik hou van pluralisme’

Zuster Jeanne DEVOS bijt de spits af van *God en ik*. Ze kiest en beantwoordt zeven vragen uit een lijst van twintig

– *Hoe zou u zich omschrijven in termen van religiositeit?*

Katholiek. Niet het institutionele aspect, maar het ruimdenkende. Katholiek betekent letterlijk ‘universeel’. Het is een geloof in eenheid met de kosmos.

Als katholiek blijf ik ook een zoeker, niet onrustig, maar ik weet het nog niet allemaal. Drie maand geleden werd ik getroffen door een inzinking. Oververmoeid. Dan leer je jezelf kennen op een andere manier. Dat verandert je kijk op vele gebieden.

Ik ben heel gelukkig met mijn eigen godsdienst, maar heb niet de pretentie dat we de waarheid in pacht hebben. De verschillende godsdiensten vullen elkaar aan. Ik hou van pluralisme.

– *Wat zegt ‘God’ u?*

Daarin ben ik door de jaren heen het sterkst veranderd. In de catechismus leerden we dat God almachtig is, de oneindige Majesteit boven alles. Nu zie ik God vooral in relatie met mensen. Het beeld dat ik koester – elk beeld is altijd maar een wijzer – is dat van *Abba*, God als vader. Maar ik zie zo veel ongelukkige kinderen met gewelddadige vaders, dat ook dit beeld tekortschiet. God is niet alleen wijsheid en goedheid, Hij is dé Wijsheid, dé Liefde.

– *Wat zegt u aan God? Hoe en wanneer bidt u?*

Daar maak ik tijd voor vanuit het verlangen om bewust te leven. De ochtend begint met gebed, in verbondenheid met de kosmos, met de natuur die ontwaakt. Aan een hets ritme word ik door de dag gejaagd, maar geregeld kijk ik even omhoog – of opzij, wie weet waar Hij is – om raad te vragen. ’s Avonds blik ik uitgebreid terug, beginnend met een boeddhistische meditatietechniek, de *vipasana*. Die leerde ik tijdens een retraite van tien dagen. Dagelijks tien uur stilzitten en louter focussen op de ruimte tussen neus en lippen. Ik had de eerste dag al gauw zin om op te geven, maar na de tiende bleek het een enorme verrijking.

Mijn avondgebed bestaat uit vergiffenis vragen, danken en prijzen en, ten slotte, zegen vragen voor iedereen met wie ik die dag werkte of die ik voorbijliep. Naast het persoonlijke gebed is er ook nog het gebed in gemeenschap en de eucharistie.

Ik ben geen mens van devoties. Mijn mooiste Kerstmis was toen we klaar stonden voor de nachtmis en er een meisje van elf bij me kwam dat acht maand eerder uitgestuurd was om te gaan werken. Ze verlangde zo naar huis. Vijf

uur busreizen later verwelkomde de moeder haar: „Je matje ligt er nog.”

– *Wat is het belang van stilte?*

Alleen nog maar om tot rust te komen en je prioriteiten helder te krijgen, is stilte onnoemelijk belangrijk. In een stad als Bombay leer je evenwel dat stilte meer is dan alleen de afwezigheid van lawaai. Stilte is een ruimte in jezelf.

– *Moeder, waarom leven wij?*

In het leven moet je durven dromen en die dromen proberen waarmaken. Zo beleef ik mijn roeping. Ik heb een keuze gemaakt voor huisarbeidsters in India. Bij die keuze blijf ik en ze maakt me gelukkig, ook al brengt ons werk veel bedreigingen mee. Ik ben op een punt aangekomen dat ik mijn leven zou kunnen geven voor ‘mijn vrouwen’. Ik voel me één met hen, zoals Damiaan met ‘zijn melaatsen’. Dan is het kostbaarste nog niet goed genoeg.

– *Bewust leven of zweven?*

Duidelijk het eerste. Ik wil weten voor wie ik leef, me bewust zijn van het nu en van de machten die spelen. Bewust leven heeft te maken met prioriteiten stellen en vasthouden aan keuzes die je maakt. Zo koos ik ervoor de optie

Jeanne Devos. © Lieve Wouters

voor de armen concreet te maken in de keuze voor huisarbeidsters. Dat houdt ook een keuze in voor beweging, niet voor structuren en hiërarchie. Die keuzes leren me het evangelie anders te verstaan. Teksten die mij heel erg aanspreken zijn Exodus (de bevrijding van het volk Israël uit Egypte) en Johannes 5, waarin Jezus de lamme opdraagt: „Sta op, neem uw bed en loop!” Hij geeft hem geen matras, Hij doet hem opstaan. Zo wil ik opkomen voor de rechten van de huisarbeidsters. De waarde van deze mensen moet naar boven komen.

– *Vergeven of vergelden?*

Het tweede zeker niet, maar het eerste ook niet van rap, rap. Fouten moeten niet toegedekt worden. Vergeven zie ik veeleer in de opvatting van het Jubeljaar: dingen uitpraten, op orde zetten, mensen opnieuw een kans geven. (LW)

Thomas a Kempis

„Houd jezelf voor een pelgrim en een gast op de aarde”

Na de Bijbel is de *Navolging van Christus* van Thomas a Kempis het meest vertaalde en herdrukte boek uit de christelijke traditie. Dat is vreemd, omdat de auteur van het boek de lezer aanspoort nooit wereldse roem te zoeken.

Thomas Haemerken (1379-1471), meestal genoemd naar zijn Nederrijnse geboortestad Kempen, was een eenvoudige augustijner kanunnik die zijn leven sleet in een klooster bij Zwolle als kopiist en novicenmeester. Voor zijn jongere broeders stelde hij vier bundeltjes samen met spreuken over het geestelijke leven. Dat werd later de *Navolging*.

Thomas’ spiritualiteit staat weer in de belangstelling. Er kwam van het boek een editie uit ‘in jonge taal’ en Zwolle eerde hem onlangs met een tentoonstelling. We kunnen deze spiritualiteit lezen als ‘katholieke zen’. Innerlijk leven is loskomen van uiterlijkheden en begeerten. Thomas’ methode is eenvoudig: leef je in het leven van Jezus in en beeld in jouw leven het zijne uit. Het met ascese doordesemde boek tekende generaties katholieken. De kritiek dat deze spiritualiteit het aardse leven domweg veracht en haat, is niet juist. Thomas is, integendeel, een realist. Ons leven is nu eenmaal eindig en de aarde is geen blijvende woonplaats. (EDS)